

INTERVIEW | ADVOCATEN TJALLING VAN DER GOOT EN WIM ANKER

'Levenslang na 20 jaar opnieuw bekijken'

Levenslange gevangenisstraf in Nederland is een uitgestelde doodstraf geworden, vinden advocaten Wim Anker en Tjalling van der Goot. Ons land voert een inhumaan beleid omdat hier - anders dan in veel Europese landen - nooit iemand terugkeert in de samenleving, bijvoorbeeld via gratie. 'Een moord is een momentopname.'

TOBIAS DEN HARTOG

LEEUWARDEN | Midden in het gesprek valt Wim Anker stil. Hij staat op. Loopt naar een raam in zijn advocatenkantoor. Staart rusteloos naar de fietsers buiten. De vraag aan hem was: hoe komen mensen die tot levenslang zijn veroordeeld de dagen door? Anker zwijgt lang. De stilte wordt ronduit ongemakkelijk.

Dan zegt hij langzaam: „Ze duwen de dagen apathisch om. Meer is het niet.” Als Anker (61) op bezoek gaat bij een tot levenslang veroordeelde, dan is hij slechts een luisterend oor. De jurist in hem blijft achter op kantoor, de gerechtelijke kansen zijn immers uitgespeeld. 'Daar binnen' is elke dag gelijk aan de vorige en hetzelfde als de volgende. Een uitgestelde doodstraf, spot de advocaat. De wereld van buiten trekt aan de levenslang gestraften voorbij. Ze weten niet wat Twitter is, hebben nooit een euro vastgehad, stuurden nimmer een e-mail en zagen zelden mobiele telefoons. Frenkie P. - leider van de Bende van Venlo - dacht dat hij in de maling werd genomen toen iemand hem een iPod toonde en zei dat daar muziek op stond. Frenkie werd wondend. Daar paste toch nooit een cassettebandje in, dus hoe kon daar nou muziek uit komen?

Weggestopt

De 36 levenslang gestraften in Nederland staan goeddeels alleen, betoogt de advocaat. Weggestopt door de maatschappij, verstoten door hun met schaamte vervulde families. Zes van hen vinden steun bij advocatenkantoor Anker & Anker, waar naamgever Wim en collega Tjalling van der Goot (47) hen bijstaan.

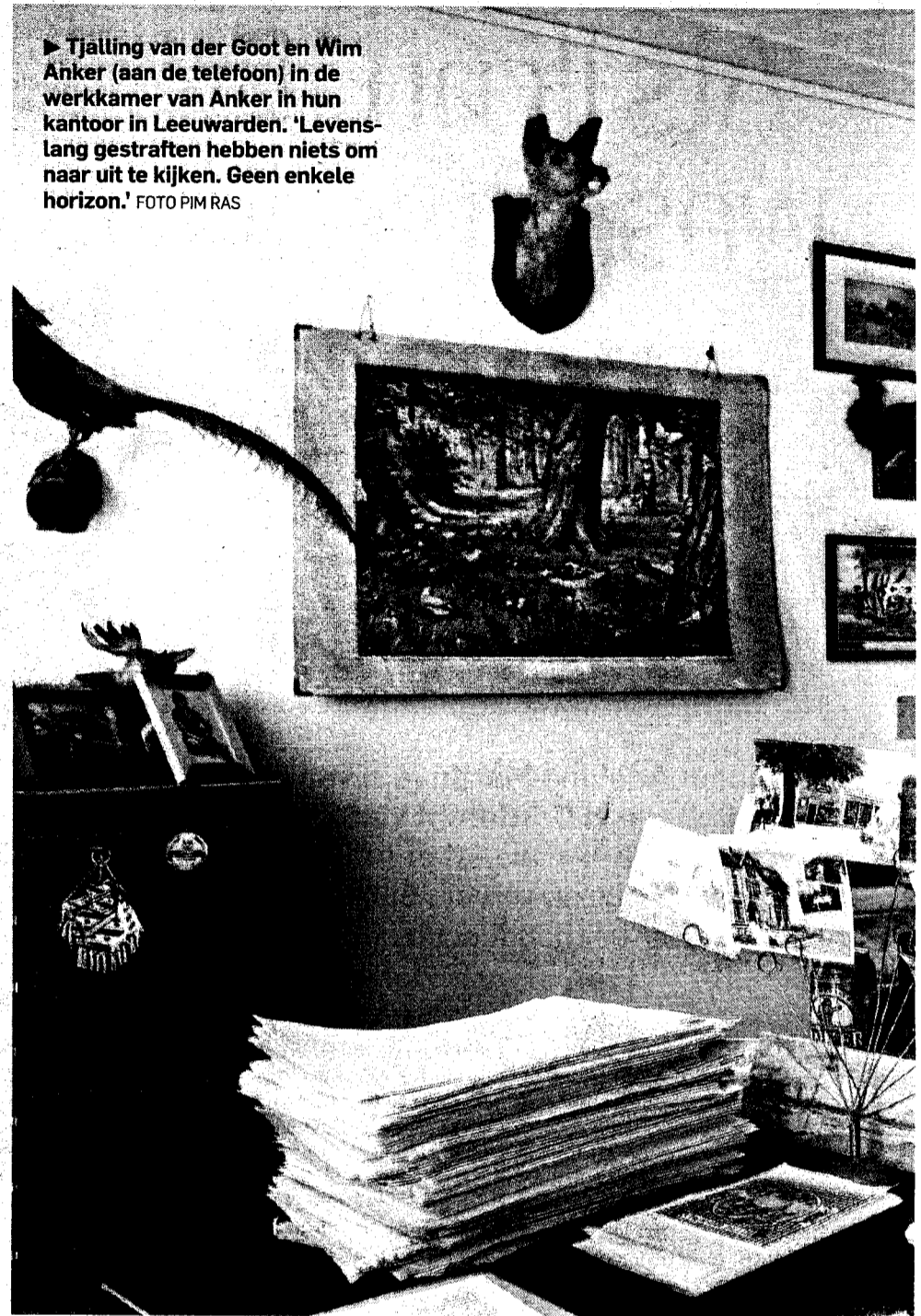
Vandaag proberen zij voor het gerechtshof in Den Haag de veroordeling van 'het monster' Patrick S. tot levenslange gevangenisstraf ongedaan te maken. S. zou twee moorden op zijn geweten hebben. Over de zaak zelf willen de twee advocaten nog niets zeggen.

In aanloop naar het proces willen Anker en Van der Goot vooral benadrukken dat Nederland inhumaan beleid voert ten aanzien van levenslang gestraften. Anders dan de meeste Europese landen, heeft Nederland geen 'functionerend' gratiebeleid, zeggen ze. Levenslang is ook echt levenslang.

Dit staat volgens hen haaks op een uitspraak van het Europese Hof van juli vorig jaar, waarin staat dat een land uitzicht moet bieden op een terugkeer in de samenleving, bijvoorbeeld via gratie door de minister van Justitie. Het woord 'inhumaan' valt in dat vonnis, net als 'perspectiefloos'. „Nederland is een eiland in Europa. Zelfs Oost-Europese landen tonen zich fatsoenlijker in hoe ze hun criminelen behandelen,” zegt Anker.

In Nederland werd in 2009 voor het laatst gratie verleend. Maar dat geval was louter 'cosmetisch', schampert Van der Goot. De man lag op sterven en binnen 14 dagen na zijn vrijlating overleed hij. De laatste keer daarvoor dat er 'echt' gratie werd verleend, is al 28 jaar geleden, aan seriemoordenaar Hans van Z. Voor de anderen kunnen Anker en Van der Goot momenteel niet meer doen dan af en toe eens langsgaan, al zijn de gedetineerden formeel al lang geen cliënt meer bij hun kantoor. Soms valt het Anker zwaar. Hij bezoekt ooit

► Tjalling van der Goot en Wim Anker (aan de telefoon) in de werkkamer van Anker in hun kantoor in Leeuwarden. 'Levenslang gestraften hebben niets om naar uit te kijken. Geen enkele horizon.' FOTO PIM RAS

Nederlands gratiebeleid staat haaks op oordeel Europese Hof: hier is geen enkel perspectief

drie levenslang gestraften op één dag. Achter elkaar, allemaal in de Scheveningse bajes. Dat nooit meer, wist hij toen hij om 17.00 uur weer buiten stond. Het was één grote stortvloed van ellende geweest. „De toekomst biedt hen niets, het verleden bergt alleen maar pijn.” Compleet gesloopt bestelde hij een borrel in een café aan de overkant van de gevangenis. En nog één. „Het was één groot tranendal daarbinnen. Ze hebben niets om naar uit te kijken. Geen enkele horizon.” De mannen in kwestie zitten veel bij de medische dienst, zegt Anker. Ze zijn vaak in de weer met psychologen. Ze worden in de loop der jaren lethargisch, passief en moedeloos. Onderkoeld zegt hij: „Suicide is een risico.” Anker en Van der Goot vertellen geen populair verhaal. Ze kennen de stijl van het huidige kabinet: minder rechten voor verdachten, meer voor slachtoffers. En ze weten hoe er op verjaardagen over moordenaars wordt gesproken: wegstoppen en gooi de sleutel in de gracht. Het zijn ook vaak meêrvoudige moordenaars, soms met verkrachtingen erbij. In hun dossiers zijn bijlen als moordwapens te vinden. Er

LEVENSLANG | VIJF PROMINENTE GEDETINEERDEN

De bekendste van de 36

Voor velen is **Mohammed B.** waarschijnlijk de bekendste levenslang gestrafte. De moslimextremist die op 2 november 2004 cineast en columnist Theo van Gogh vermoordde in Amsterdam, heeft naar verluidt ook nog steeds geen spijt van zijn daad. Toonde zich later, tijdens het proces tegen de leden van de Hofstadgroep, in elk geval nog altijd fanatiek moslim.

Beestachtige moordenaar

Willem van E. beter bekend onder zijn bijnaam Het Beest van Harkstede, naar zijn Groningse geboorteplaats. Pleegde tussen 1971 en 2001 in totaal vijf moorden op vrouwen. Vaak zo gruwelijk dat tijdens zijn proces enkele aanwezigen zelfs moeten overgeven bij het horen van details over de slachtpartijen.

Geen nette, wel zware jongen

Hans van Zon kreeg in 1969 levenslang voor drie roofmoorden. Alhoewel hij lang te boek stond als een 'nette jongen', ging Van Zon zo de boeken in als seriemoordenaar. Hij kreeg in 1986 gratie en dronk zich vervolgens dood. Hij stierf in 1998.

